

II. RECENZJE I NOTY

Angelika Cieślikowska-Ryczko, (2023). *Dorośle dzieci więźniów. Analiza doświadczeń biograficznych*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, ss. 286

Przedstawiona do recenzji książka, zatytułowana *Dorośle dzieci więźniów. Analiza doświadczeń biograficznych*, autorstwa Angeliki Cieślikowskiej-Ryczko wpisuje się w szeroki nurt problematyki dotyczącej istoty i konsekwencji skazania oraz związanego z tym pozbawienia wolności. Obszarem zainteresowania Autorka uczyniła rodziny doświadczające kryzysu penitencjarnego. Odmienne jednak, aniżeli w innych pracach z tego obszaru, nie rozpatruje rodziny jako domniemanego czynnika kryminogennego lub uczestnika procesu resocjalizacji, ale koncentruje się z jednej strony na analizie jej funkcjonowania w sytuacji uwięzienia i konsekwencjach tego stanu rzeczy w krótko – i długoterminowej perspektywie, a z drugiej – i tu dochodzimy do *clou* pracy – poszukuje znaczeń jednostkowych i społecznych nadawanych i odczytywanych przez specyficzną grupę, jaką są już dorośle dzieci rodziców pozbawionych wolności. Autorka stawia pytania o znaczenie tego doświadczenia dla ich życia, poszukuje sensów nadawanych temu wydarzeniu. Takie ujęcie tematyki jest bez wątpienia innowacyjne. W literaturze przedmiotu obecne są co prawda prace poświęcone dzieciom uwięzionych rodziców, ale po pierwsze – odnoszą się do wczesnych warunków socjalizacyjnych i powiązanych z tym zaburzeń, a po drugie – grupą badawczą w nich były dzieci, ewentualnie nastolatki. Badania te miały charakter diagnostyczny, mieściły się w nurcie normatywnym i jednocześnie patogenetycznym, zmierzały do identyfikacji czynników ryzyka w kontekście rozwojowym. Poza zainteresowaniem badaczy pozostawały długoterminowe konsekwencje doświadczenia uwięzienia rodzica, czy opiekuna. Siłą rzeczy badania i powiązana z nimi literatura są w tej materii niezwykle ubogie. Recenzowana praca bez wątpienia lukę tę wypełnia, co stanowi o jej unikalności i ważności.

Recenzowana praca składa się z czterech wzajemnie powiązanych części. Została zaopatrzona we wstęp, podsumowanie i zakończenie oraz aneks, zawierający charakterystykę narratorów. Jeśli chodzi o wspomniane części pracy, to pierwsza i druga stanowią wprowadzenie do tematu, pozwalając osadzić zagadnienie teoretycznie oraz empirycznie. W części pierwszej Autorka rzeczowo scharakteryzowała sytuację społeczną rodzin więźniów, szczególną uwagę po-

święcąc sytuacji dziecka w rodzinie. Opierając się na badaniach, przedstawiła krótko – i długoterminowe konsekwencje życia w systemie rodzinnym dotkniętym izolacją penitencjarną. W części drugiej A. Cieślikowska-Ryczko przedstawiła założenia metodologiczne. Recenzowana praca wpisuje się w interpretacyjny paradygmat badań. Autorka wykorzystała koncepcję badań autobiograficznych Fritza Schützego, uzyskując 31 autobiograficznych wywiadów narracyjnych. Uwagę zwraca bardzo szczegółowo omówiona i uzasadniona procedura badawcza. Można wręcz powiedzieć, że treści te stanowią rodzaj miniwykładu odnośnie przedstawionej przez Fritza Schützego koncepcji badań. Jest to niezwykle ciekawy i wartościowy fragment tej doskonałej publikacji. W literaturze przedmiotu rzadko spotyka się tak ciekawe i dojrzałe metodologicznie prace. Trzecia część pracy poświęcona została analizie badań. Zebrany, bardzo bogaty, materiał empiryczny pozwolił A. Cieślikowskiej-Ryczko na zrekonstruowanie stylów funkcjonowania rodzin osóbk skazanych na karę pozbawienia wolności oraz doświadczeń związanych z aresztowaniem rodzica i jego pobytem w instytucjach penitencjarnych. Niezwykle ciekawy jest wątek, w którym Autorka odkrywa konstrukcje emocjonalno-poznawczo-behawioralne związane z porządkowaniem sytuacji po uwięzieniu rodzica. W swoich badaniach zwróciła również uwagę na kontekst społeczny opisywanych sytuacji w wymiarze autostygmatyzacji i stygmatyzacji. Prezentacje wyników domyka wątek powrotu rodzica do domu i odbudowy relacji rodzinnych, ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy dziecka. Część czwarta pracy stanowi swoiste postscriptum, w którym A. Cieślikowska-Ryczko odnosi się do własnych odczuć i przemyśleń w zakresie wykorzystanych przez siebie rozwiązań teoretycznych i metodologicznych, ale również trudności doświadczonych w trakcie realizacji projektu. Ten fragment czyta się z podziwem dla refleksyjności i dojrzałości Autorki.

Całość pracy jest spójna i uporządkowana. Treści, tak teoretyczne, jak i empiryczne, zostały opracowane z należytą starannością i zachowaniem obiektywności. A. Cieślikowska-Ryczko sprawnie porusza się po analizowanej tematyce, nie tylko osadzając ją w kontekście teoretycznym, ale również odwołując się do najnowszych badań. Nie boi się konfrontować odmiennych punktów widzenia, posługując się uporządkowaną argumentacją.

Podkreślić należy podjęcie przez Autorkę trudu dotarcia do tak specyficznej badawczo grupy, jaką są dorosłe dzieci rodziców z doświadczeniem pozbawienia wolności. Należą one do tak zwanych populacji ukrytych, co oznacza, że zwykle nie istnieją operaty, które mogłyby pozwolić na dobranie reprezentatywnej grupy. W związku z tym poszukiwania osób, które zgodziłyby się na badania są zadaniem niezwykle trudnym i pracochłonnym. Należy zatem docenić pomysłowość, cierpliwość, a nade wszystko zdolność do budowania i utrzymania relacji z tak wymagającym respondentem.

Podsumowując, recenzowana praca stanowi innowacyjne i oryginalne opracowanie, zdecydowanie wypełniające obszar niewiedzy dotyczący funkcjonowania rodzin doświadczonych inkarceracją. Jest to bez wątpienia praca unikatowa, nie tylko z uwagi na tematykę, ale przede wszystkim na warsztat badawczy. Z pełnym przekonaniem mogę stwierdzić, że publikacja ta dostarcza nie tylko rzetelnej wie-

dzy o rodzinach osób pozbawionych wolności, ale również stanowi swoisty przewodnik metodyczny w realizacji badań z tak zwanymi grupami ukrytymi. Szerokie *spectrum* przedstawianych problemów powoduje, że recenzowana książka może stanowić cenne źródło wiedzy nie tylko dla pedagogów resocjalizacyjnych, ale również psychologów, socjologów, penologów oraz prawników.

Agnieszka Barczykowska

ORCID 0000-0001-7443-0378

TOMASZ R. SZYMCZYŃSKI, (2020). *Polityka drogi okrężnej jako strategia sensu w chińskim obszarze kulturowym z perspektywy hermeneutyki wielojęzyczności*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ss. 179

Autor recenzowanej publikacji jest pracownikiem naukowym zatrudnionym na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (od 2003) na stanowisku profesora (od 2017). Swoją karierę naukową, związaną z własnymi głównymi obszarami zainteresowań naukowych, uczynił – między innymi – badanie możliwości zastosowania perspektywy hermeneutycznej w naukach politycznych w europejskich i chińskich obszarach kulturowych, studia regionalne i stosunki międzynarodowe oraz zagadnienia dotyczące kulturowej tożsamości zbiorowej i komunikacji międzykulturowej, postrzegane z metodologicznej perspektywy hermeneutyki wielojęzyczności. Prof. T.R. Szymczyński rozwija swój warsztat badawczy poprzez współpracę z zagranicznymi instytucjami naukowymi, między innymi w latach 2000-2003 (przez sześć semestrów), w ramach Europa Fellows Scholarship, odbywał studia doktoranckie na Wydziale Nauk o Kulturze (Kulturwissenschaften Fakultät) Uniwersytetu Europejskiego Viadrina – EUV we Frankfurcie nad Odrą (Niemcy), a od lutego 2019 do grudnia 2019 roku był stypendystą MOFA Fellowship, organizowanego przez CCS – Center for Chinese Studies, w ramach którego był afiliowany jako Visiting Scholar w NCCU – Narodowym Uniwersytecie Chengchi w Tajpej.

Na treść recenzowanej książki składa się wstęp, sześć rozdziałów, zakończenie oraz bibliografia. Publikacja w swej zawartości realizuje cele Autora, a wywód prowadzony w kolejnych rozdziałach książki tworzy jasny i spójny obraz podejmowanych analiz i interpretacji. Treść jest autorskim spojrzeniem na problem prezentowania i reprezentowania chińskiego obszaru kulturowego poprzez teksty i ich tłumaczenia. Autor skupił swoją uwagę na zagadnieniach przekładu i interpretacji tekstu w rozumieniu dialogu hermeneutycznego. Wskazując i omawiając najważniejsze problemy szeroko rozumianego „tłumaczenia”, odniósł się przy tym do wiodących kwestii dialogu międzykulturowego. Recenzowana książka jest kopalnią wiedzy o najważniejszych problemach związanych z trudnością przekładu tekstów, który zawsze jest zarówno językowy, jak i kulturowy. Publikacja T.R. Szymczyńskiego stanowi swoistą dekonstrukcję sposobu szczególnego